

De perfins van Joegoslavië. Hulp gevraagd!

(D. Scheper; uit: Perfinpost nr. 67, november 2003)

Inleiding

Wie zich wil verdiepen in de firmaperforaties van Joegoslavië, stelt vroeg of laat de vraag: "Bestaat er een catalogus van Joegoslavische perfins?"

Onderzoek leert dan dat er twee keer een 'catalogus' is gepubliceerd. De eerste keer was dat omstreeks 1980, toen Fejtek Maxa in Praag een lijst van aan hem bekende Joegoslavische perfins publiceerde. De tweede keer was in 1994, bij de uitgifte van de Wereld Perfins Catalogus door de Amerikaanse Perfins Club.

De lijst van Maxa is in de Tsjechische taal en bestaat uit enkele velletjes formaat A5, waarop de perfins op ware grootte zijn afgebeeld. Van een aantal perfins vermeldt Maxa dat hij deze alleen heeft gezien op zegels van Hongarije of van Bosnië, dus uit de periode van voor 1918, toen het grondgebied van (het latere) Joegoslavië nog deel uitmaakte van andere landen.

Wanneer we ons beperken tot de perfins in postzegels van Kroatië, Slovenië en (het Koninkrijk) Joegoslavië, dan meldt Maxa het bestaan van 66 verschillende perfins. Van slechts 11 perfins noemt hij de naam van de firma.

De tweede 'catalogus' is een overzicht van Joegoslavische perfins, dat in 1994 is gepubliceerd door de Amerikaanse Perfins Club als onderdeel van het Europa-deel van de Wereld Perfins Catalogus.

In dit overzicht worden 84 verschillende perfins genoemd, maar wat dit aantal betreft is een kritische benadering op z'n plaats. Zo wordt bij 8 perfins een 'T' (tracing) vermeld hetgeen erop duidt dat de perfin niet is gezien maar dat de afbeelding is overgenomen uit een andere publicatie.

Uit die afbeeldingen kan worden afgeleid dat deze zijn overgenomen uit de lijst van Maxa.

De Amerikaanse lijst noemt echter ook perfins waarvan Maxa alleen het bestaan noemt in Hongaarse zegels, toen Zagreb nog deel uitmaakte van Hongarije. Zolang deze perfins niet zijn gevonden in zegels van Joegoslavië, horen zij niet thuis in een overzicht van Joegoslavische perfins.

De Amerikaanse lijst vermeldt bovendien van 7 perfins alleen de initialen. Een afbeelding van deze perfins ontbreekt.

Tenslotte vermeldt ook deze lijst erg weinig informatie van de gebruikers: van slechts 13 perfins wordt de naam van de betrokken firma genoemd.

Vraag:

Naast bovenbeschreven 'catalogi' heb ik geen publicaties over Joegoslavische perfins kunnen vinden. Wat dat betreft, richt ik me graag tot de lezers die zulke publicaties wel kennen, met de vraag om mij hierover te willen informeren!

Waarom dit artikel?

De aanleiding voor dit artikel is mijn voornemen om een catalogus van Joegoslavische perfins te publiceren. Daarbij wil ik me niet baseren op de gegevens uit bovengenoemde catalogi maar op de perfins en brieven in mijn verzameling, op het resultaat van eigen onderzoek en op afbeeldingen van perfins en brieven van medeverzamelaars.

Een voorlopig resultaat van mijn inventarisatie treft u in tabelvorm verderop in dit artikel aan. Daaruit blijkt dat mijn verzameling perfins bevat van 77 verschillende Joegoslavische firma's en dat van 49 perfins gegevens bekend zijn van de firma die de zegels heeft geperforeerd.

Toelichting op het overzicht met Joegoslavische perfins

In de tabel heb ik negen verschillende kopjes opgenomen.

Deze zal ik eerst in het kort toelichten. Van links naar rechts ziet u:

Perfin

Deze kolom vermeldt de initialen van de perfin. In de te publiceren catalogus zullen de perfins uiteraard op ware grootte worden afgebeeld. Om ruimte te besparen heb ik nu geen afbeeldingen opgenomen. De initialen zijn voldoende voor het herkennen van de perfins. Dat komt ook omdat van Joegoslavië slechts een situatie bekend is waarbij er sprake is van perfins met dezelfde initialen, maar met verschillende vormen van de perfins. Dat is de perfin 'JB' (monogram) van de Joegoslavische Bank. De verschillende vormen van deze perfins ziet u op afbeelding 1.

Afb. 1. Perfin JB (monogram). Het aantal gaatjes in deze perfin bedragen resp. 28, 49, 52 en 53.

Slov.

Een kruisje in deze kolom betekent dat de perfin voorkomt in zegels voor Slovenië die in 1919 en 1920 zijn uitgegeven. De vermelding '(K)' in de kolom wil zeggen dat de perfin ook bekend is in zegels die op 15 januari 1919 zijn uitgegeven voor Kroatië.

Een voorbeeld van deze Sloveense en Kroatische zegels ziet u op afbeelding 2.

Afb. 2 Links Kroatische zegels met perfin; rechts Sloveense zegels met perfin.

Kraljevstvo 1921-22

Op 29 oktober 1918 verenigden de in de Donaumonarchie (Oostenrijk-Hongarije) wonende Serven, Kroaten en Slovenen zich tot een zelfstandige staat. De eerste postzegels voor deze gezamenlijke staat verschenen op 16 januari 1921. De zegels dragen het inschrift 'Kraljevstvo'. Een kruisje in de kolom geeft aan dat de betreffende perfin bekend is in zegels met het inschrift 'Kraljevstvo'.

Kraljevina 1923-28

Later verenigde deze staat van Serven, Kroaten en Slovenen zich met het koninkrijk Servië. Op 23 januari 1923 verschenen de eerste postzegels met het inschrift 'Kraljevina' (= koninkrijk).

Jugoslavia 1929-34

In 1928 nam het Koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen een nieuwe naam aan: Koninkrijk Joegoslavië. Vanaf dat moment dragen de zegels de naam 'Jugoslavija' en (vaak) de afbeelding van koning Alexander I.

Jugoslavia 1935-etc

Op 7 oktober 1934 wordt koning Alexander in Marseille vermoord. Hij wordt opgevolgd door koning Peter II. Een kruisje in deze kolom geeft aan dat de perfin (ook) voorkomt in zegels uit de regeerperiode van koning Peter II.

Poststempel van de plaats

Dit betreft de plaats waar de firma gevestigd was. De naam is in eerste instantie afgeleid van een brief met gebruikersgegevens van de firma. Wanneer die ontbreekt, dan komt de naam overeen met het poststempel op de perfin.

Firma bekend

Een kruisje in deze kolom betekent dat de gebruikersgegevens van deze perfin bij mij bekend zijn op basis van een firmabrief of -kaart met de betreffende perfin. Wanneer er geen kruisje staat, dan stel ik aanvullende gegevens erg op prijs!

Zeldzaamheid

Zoals u kunt zien, is deze kolom nog niet ingevuld. Het is mijn bedoeling om van elke perfin een indicatie te geven over de zeldzaamheid. Dat wil ik doen op basis van aantallen zegels en gebaseerd op de gebruiksperiode van de perfin.

Ook hierbij wordt uw hulp erg gewaardeerd!

Afbeelding van dezelfde perfin in een Oostenrijke en Sloveense zegel.

Afbeelding van dezelfde perfin in een Hongaarse en Joegoslavische zegel.

Perfin	Slo v.	Kraljevstvo 1921-22	Kraljevina 1923-28	Jugoslavia 1929-34	Jugoslavia 1935-etc	Poststempel van de plaats:	Firma bekend	Zeldzaamheid
A.K. L.	x	x				Ljubljana	x	
A.L. W.	x (K)	x	x	x	x	Varazdin (Warazdin)	x	
A.W.			x	x		Zagreb		
B.					x	Novi Sad		
BALKAN		x				Ljubljana	x	
BB (monogram)			x	x		Stari Becej		
BCU	x	x	x	x		Beocin	x	
BFC					x	Beocin	x	
B.&F.			x			Novi Sad		
CATER	x	x				Celje		
DC	x	x				Nagy Becskekerek		

D.D.				x	x	Maribor	x	
D.&D. M.		x	x	x		Maribor	x	
Д.П. (D.P. in Cyrillic)					x	Beograd		
D.R.	x	x	x	x	x	Celje	x	
Dr.F.Z.	x	x	x			Celje	x	
E.F.	x (K)	x	x	x		Zagreb	x	
E.S.	x	x	x	x	x	Pristava	x	
F.					x			
FFB		x				Novi Sad		
F.K.	x					Zagreb		
F.Z.	x	x	x	x	x	Celje	x	
GORJAN			x			Zagreb		
GZL		x	x			Ljubljana	x	
H.A.G.				x	x	Zagreb	x	

H.A.G ZAGREB			x	x		Zagreb	x	
H.F.S.	x	x	x	x	x	Zagreb	x	
H.P.S.			x	x	x	Zagreb	x	
ISIS			x	x		Zagreb	x	
Perfin	Slo v.	Kral- jevstvo 1921- 22	Kral- jevina 1923- 28	Jugo- slavia 1929- 34	Jugo- slavia 1935- etc	Poststempel van de plaats:	Firma bekend	
JB (28 gaten; Monogram)				x	x	Zagreb	x	
JB (49 gaten; open B; monogram)			x	x		Beograd + Zagreb	x	
JB (52 gaten; J; 21 g.; monogram)			x	x	x	Osijek	x	
JB (53 gaten; J; 22 g.; monogram)		x	x	x	x	Beograd	x	
J.K.Z.		x	x			Zagreb	x	
JLS (monogram)	x	x	x			...jelovar		

JO&C	x					Domzale		
J.R.			x	x		Maribor		
JT.	x	x				Novi Sad		
KB (monogram)		x	x	x		Novi Sad	x	
K.L.	x	x				Maribor	x	
L.F.S.	x	x	x	x	x	Maribor	x	
L.H.	x					Sarajewo	x	
MAJDIC	x	x	x	x		Celje	x	
MB		x				Koyebje		
MU (monogram)			x	x		Osijek	x	
NOVOSTI	x	x				Zagreb	x	
O.V.		x	x			Zagreb		
PERDAN		x				Ljubljana	x	
P.I.		x				Spalato (Split)	x	

P.K.			x	x	x	Zagreb		
P.L.					x	Maribor		
P.S.	x	zie 'S'	Zie 'S'			Ljubljana	x	
R.E.				x	x	Novi Sad		
R.O.	x					Ljubljana	x	
R.S.	x	x	x	x	x	Celje	x	
S. (deel van P.S.)	zie P.S.	x	x			Ljubljana	x	
S.C.L.		x	x		x	Sisak (bij Fiume)		
S.&Co.		x				Sisak	x	
S.H.G.	x	x	x	x	x	Belisce	x	
S.K.	x	x	x			Szeged	x	
S.N.		x	x			Novi Sad		
SO (of S in cirkel)					x	Zagreb		
SOCHER		x				Zagreb	x	
SRP		x	x			Sarajewo	x	

SS (monogram)			x	x		Zagreb	x	
StMC (monogram)	x	x	x			Celje	x	
S.T.S.		x	x			Zagreb	x	
S&V	x	x	x	x	x	Ljubljana	x	
T.I.V.			x			Varazdin	x	
T.K.	x	x	x			Zagreb	x	
U.H.				x	x	Maribor		
VOCDD		x	X			Zagreb	x	
VSS (monogram)			X			Zagreb	x	
B (WBV in Б Φ Cyrillisch)		x				Beograd	x	
W.B.V.	x	x	X			Zagreb	x	
Z.H.	x					?		
ZSC		x				Celje		

Hulp gevraagd

De gegevens in het hiervoor getoonde overzicht van Joegoslavische perfins zou ik met de hulp van andere verzamelaars graag zoveel mogelijk willen uitbreiden. In dat verband heb ik de volgende vragen:

1. Welke Joegoslavische perfins heeft u die nog niet in de eerste kolom zijn genoemd?
2. Welke aanvullende informatie heeft u over het gebruik van de perfins in de Sloveense zegels of in de verschillende uitgaven van Joegoslavië?
3. Welke brieven of andere poststukken heeft u met aanvullende gegevens van de betrokken firma's?
4. Van welke perfins heeft u hoeveel zegels? Ik besef dat beantwoording van deze vraag nogal wat tijd van u vergt. Voor een goede indicatie van de zeldzaamheid is die informatie echter erg waardevol.

Tezamen met uw informatie ontvang ik graag kopieën van de betreffende perfins of brieven. Het spreekt vanzelf dat ik uw portokosten graag vergoed.

Wanneer u perfins van Joegoslavië in uw collectie heeft, dan wordt uw medewerking erg gewaardeerd. Elk beetje informatie is welkom.

Heeft u geen Joegoslavische perfins maar verzamelt u perfins van Hongarije of van Oostenrijk, dan is het ook mogelijk dat u aanvullende gegevens bezit op poststukken met Hongaarse of Oostenrijkse perfins.

Een aantal van de perfins waarvan ik nog geen firmagegevens heb, komt namelijk voor 1919 ook voor in zegels van Hongarije (zoals van firma's in Zagreb) of in zegels van Oostenrijk (denk aan firma's uit Celje, het Oostenrijkse Cilli).

Uw reactie zie ik graag tegemoet op Hogeland 1, 2264 JX Leidschendam.